

Studijska Knjižnica
Na okopih 17
Celje

hmeljarski
HMEZAD

**GLASILO HMEJARSKE
ZADRUGE z o. j. v ŽALCU**

ŽALEC, OKTOBER 1946

Leto I.

Štev. 14

VABILO

na I. redno letno skupščino »HMEZAD« Hmeljarske zadruga z o. j. v Žalcu, ki se bo vršila v nedeljo 20. oktobra 1946 ob 8. uri dopoldne v prostorih Doma ljudske prosvete v Žalcu.

1. Otvoritev in konstituiranje skupščine
2. Čitanje zapisnika zadnje redne skupščine
3. Poročilo upravnega odbora
4. Poročilo nadzornega odbora
5. Revizijsko poročilo
6. Odobritev letnih računov 1945-46
7. Sklepanje o razrešnici upravnemu in nadzornemu odboru
8. Sklepanje o uporabi poslovnega prebitka
9. Predlogi in pritožbe združnikov
10. Ugotovitev pridelovalnih stroškov sporazumno z Hmeljno komisijo za Slovenijo
11. Sklepanje o višini zneska do katerega lahko upravni odbor zadruga zadolži
12. Pooblastitev upravnemu in nadzornemu odboru za eventualni nakup nepremičnin
13. Dopolnilne volitve uprave in nadzorstva
14. Slučajnosti.

Skupščina je sklepčna, če je navzočih nad polovico članov zadruga. Če skupščina ob določeni uri ni sklepčna, se vrši eno uro pozneje druga skupščina, ki sklepa veljavno ob vsaki udeležbi.

Ker so na dnevnem redu skupščine življenjsko važna vprašanja, je nele zadržna dolžnost, temveč osebna korist vsakega hmeljarja, da se gotovo udeleži skupščine.

Upravni odbor

 »HMEZAD« Hmeljarske zadruga z o. j.
v Žalcu

I. zadržna hmeljska razstava

Po končani skupščini se bo otvorila 20. oktobra 1946 v mali dvorani Doma ljudske prosvete v Žalcu I. zadržna razstava, za katero se je priglasilo lepo število razstavljalcev iz vseh predelov našega okoliša. Zadruga sma pa razstavlja iz že prevzetih partij izven konkurence nekaj kvalitetno karakterističnih vzorcev. Tako bodo imeli hmeljarji ugodno priliko, da vidijo in pre-cenijo, kaj je zares izbrano in prima blago, ki naj bo vsem v zgovorno pobudo, da jih drugo leto čimveč doseže takšno kakovost in njej ustrezne cene.

Ne zadržujte blaga

Od vsega začetka je imela hmeljska trgovina špekulativen značaj in to tako pri kupcih kakor pri pridelovalcih. Pred 70 leti niso imeli naši hmeljarji še nobenih sušilnih naprav in so dovažali v Žalec kar svež hmelj, ki so ga domači prekupci sušili ter naprej prodajali. Nekaj časa so ti prekupci drug drugemu konkurirali, potem so se pa tako domenili, da je izmenoma kupoval vsak dan le en kupec, ki je brez konkurence po svoje postavljaj cene. Bridek ljudski humor je izbral tem prekupcem židovska imena kakor Mozes, Aron in slično.

Ko so si napravili hmeljarji doma sušilnice v sobah na lesah, pod katerimi so napeljali cevi iz železne pečice »gašperja«, so že postavljali na trg suho blago, ki so ga kupovali tuji kupci ob podpori domačih posrednikov, katerim so jim bili tolmači, vozniki in po navadi tudi stanodajalci. Ti posredniki so bili deležni svoje provzije s strani kupca na račun hmeljarja.

Čim se je hmeljarstvo že ustalilo, so kupci prihajali na dom k hmeljarjem in sklepali tam kupčije. Nakupovalci so se znali pri posameznih hmeljarjih tako uvesti, da so le oni leto za letom od njih kupovali celoten pridelek. Velika večina hmeljarjev pa je izbirala in pretehtavala ponudbe raznih kupcev, preden se je odločila za prodajo, ter pri tem prestajala živčno vojno prišepetavanj z leve in desne med dvigi in padci cen. Kakšno leto je bilo dobro blago takoj odriniti, drugič je pozni prodajalec dosegel znatno višjo ceno. Ta razlika v cenah je znašala v nekaterih letih ne-le desetine, temveč težke stotine odstotkov. Drugo leto se je godilo morda prav obratno. Pri blagu, v ceni tako nestanovitnem, kakor je hmelj, ne igra vloge samo količina vsakoletnega pridelka in stanje starih zalog kakor zlasti kakovost letine in nemalo tudi značaj poletnega vremena, ki vpliva na konzum piva.

Vsega tega seveda hmeljar še ni mogel vedeti kljub poročilom o stanju nasadov, ki so se stekala iz vseh okolišev sveta. Ta poročila so izdajali tako pridelovalci kakor tudi trgovina ter so se zato nele redko krila, temveč so si dostikrat naravnost nasprotovala. Celo precej razgledane hmeljarske organizacije, ki so pošiljale svoje oglednike v druge okoliše, si niso upale dajati nasvetov za kupčijo, ker je znala med seboj močno povezana svetovna hmeljska trgovina odločno parirati vsak poizkus usmerjanja pridelovalcev. Tako je bil hmeljar prepuščen samemu sebi v vseh vprašanjih širjenja ali krčenja nasadov kakor tudi prodaje blaga in so se hmeljarske organizacije omejevale izključno na pouk o pridelovanju. Kolikokrat smo slišali na zborovanjih onemoglo pri-

znanje hmeljarskih voditeljev: »Hmeljska kupčija je loterija, v katero se ne spuščamo. Sami poizkusite srečo!«

Že po naravi je človek nagnjen k špekulativnosti, ki preide, kadar so v igri velike vrednote, v strast hazarderstva. Tudi mnogi hmeljarji so zapadli v to stanje in ni jih bilo malo, ki jih je zadel gospodarski polom zaradi napačne špekulacije. Vsa skrb dalekovidnih in za koristi hmeljarske skupnosti vnetih hmeljarjev je šla za tem, da iztrebi iz svojih vrst te pojave nezdravega špekulantstva, ki ni škodovalo le sebi, temveč s slabim vzgledom tudi drugim. Velika večina hmeljarjev je zato spoznala, da le zadruga prodaja blaga more pomesti s to navlako in si je osnovala svojo hmeljarsko zadrugo, ki ji je poverila skupno vnovčevanje hmelja.

Dvoje velikih ugodnosti so imeli zadrugniki pred očmi. Prvič odpade skrb posameznika kdaj, komu in kako bo prodal svoje blago. Nič več ne krati hmeljarju spanca skrb, če že ni zamudil pravega trenutka za prodajo, ali ga ne bo brezvestni prekupec ociganil za njegov celoletni trud. Predobro si je zapomnil hmeljar, koliko priživnikov se je mastilo z lahkimi zaslužki pri hmeljski trgovini. Teh danes ni in jih ne bo nikoli več, za to bo skrbela trdna hmeljarska skupnost. Ti mastni zaslužki že ostajajo danes v hmeljarjevih žepih. Rzsoden zadrugnik danes drugič ne le ve, temveč tudi materialno občuti, da je s tem, ko je dal ves pridelek za prodajo v eno roko, dosegel razvoj cene našega blaga na ravni svetovnih cen. To je izpopolnitev pred desetletji še neizpolnjivih, zanešnjaških sanj posameznih pionirjev zadrugne miselnosti.

Kakor pa med najboljšim žitom gloto, najdemo še vedno tudi med zadrugniki neke topoglavce, ki jim špekulantska žilica še vedno ni povsem popustila, in po edinci držijo v celoti, drugi pa del svojega letošnjega pridelka doma in ga tako odtegujejo potrošnji. S tem se ti ne le upirajo ciljem skupne zadrugne povezanosti na eni strani, na drugi pa pridejo tako v nasprotje z jasnimi in trdimi določbami zakona o gospodarski špekulaciji in sabotaži.

Nastane vprašanje, zakaj zadržujejo blago. Da bi se zven zadruga našel boljši kupec, ne morejo upati, če imajo še betvico zdrave pameti. Da bi zadruga pri kakšnem slučajnem skoku cen na svetovnem tržišču pozneje še vpoklicala blago teh špekulantov in jim ga bolje plačala kot drugim vzglednim zadrugnikom, v to je brezmiselno staviti nade. Če bi računali ti špekulanti z novimi vojnimi zapletljajji, bi to zadrugno blago postalo brez vsake vrednosti, kar ve vsak hmeljar iz izkušenj že dveh vojn.

Nobeden teh vzrokov ni verjeten, zato bomo pač pravo zadeli, če rečemo, da ni to zadrževanje blaga nič drugega kakor slaba navada iz starih časov, ki se nikoli več ne povrnejo. Ker je temu tako, moramo ponovno naglasiti, da bo zadruga zaključila prevzem letnika 1946 **nepreklicno** 26. oktobra t. l., da se more potem nemoteno posvetiti preparaciji, pakanju in odpremi letošnjega pridelka, ki je v celoti že oddan, in ne more več sklepati kupčij za nekaj preostalih stotov. Zadrževalci blaga morejo potemtakem računati le še na edino možnost, in sicer na to, da pridejo s svojim blagom v poštev še le, kadar bo zbirala zadruga starejše letnike in seveda tudi po temu blagu ustreznih cenah. **Zadrugniki, upoštevajte, da je zadnji termin prevzema 26. oktober 1946, zato ne odlašajte dovoza! Kdor bo ta rok zamudil, naj sebi pripiše posledice. Uprava zadruga je v polni meri storila svojo dolžnost.**

O — te hmeljevke

No, vendar enkrat pridejo tudi te na vrsto so enega mnenja mnogi hmeljarji in še več drugih neposredno neprizadetih skrbnikov ljudskega mnenja, katerim ne dajo miru košate kopice hmeljev, ki jih ima zadruga na skladišču pri postaji v Žalcu. Če bi se jih prijeli ostri jeziki, bi bile že povsem obeljene in mnog dinar bi bil zadrugnikom prihranjen za njihovo čiščenje.

Ko je okupator nasilno skrčil nasade, so mnogi pametni hmeljarji shranili hmeljevke, nespametni, ki se niso prav nič naučili iz prve svetovne vojne, pa so jih pokurili. Vsi vemo, da brez hmeljev ni hmeljarstva. Zato se je zadruga potrudila, da jih je preko ministrstva ljudske vlade za gozdarstvo zagotovila dobavo hmeljev, ki jih sečejo državne gozdne uprave pri čiščenju in urejanju gozdov. Da se zadruga ni pobrigala in rezervirala za svoje člane hmeljev iz te sečnje, bi bile šle te v druge kraje, zlasti v brezgozdno podonavsko kotlino, ki takšno blago nujno potrebuje in tudi dobro plača. Mimo tega pa nam da v zameno (kompenzacija) krušno žito in druge svoje pridelke. Ker bo potreba po nedavno objavljenem obnovitvenem načrtu v prihodnjih 5 letih znašala 10.000.000 hmeljev, ki jih hmeljarji ne bodo mogli dobiti vsvojih gozdovih ali kupiti v takšni množini po privatni liniji, je bila dolžnost zadruga, da zgrabi priliko, ki ji jo je nudila za pravilno ureditev skupnosti skrbeča ljudska oblast, in preskrbi zadrugnikom tolikanj potrebne hmeljevke. Če bi bile še razpoložljive hmeljevke kje v območju naše ljudske vlade in bi jih ne prevzela zadruga, bi bila odgovorna za to opustitev pred celo ljudsko skupnostjo. S tem je dovolj dokazana smotrenost in nujna potreba nakupa hmeljev s strani zadruga.

Druga nepotrebna skrb, ki tare tako neposredno prizadete zadrugnike kakor tudi druge čuvarje skupnih ljudskih koristi pa je, da bi se hmeljevke v kopicah ne pokvarile in sperle. Tudi vse te lahko potolažimo, da je njihova skrb odveč. Že vsa leta obstoja našega hmeljarstva se čujejo nasveti, da bi tudi pri nas pristopili k načrtni impregnaciji hmeljev, kakor jo izvajajo v nekaterih drugih okoliših (v Nemčiji in Angliji) že dolga desetletja. Tudi to nalogo si je nadela zadruga in že gradi poleg skladišča betonske bazene, v katerih bo impregnirala sedanjo primeroma malo zalogo 150.000 hmeljev in bo tako preprečila nele vsako pokvaro njih na skladišču, temveč še podaljšala njihovo življenjsko dobo za 10 in še več let — pač po kakovosti lesa in dobi sečnje.

Tretje oporekanje proti nabavljanju hmeljev po zadruzi pa se tiče cene, češ, da so očitno previsoke in se dajo hmeljevke dobiti ceneje po privatni poti. Tem velja naslednje pojasnilo: Cene hmeljev, postavljenih k cesti, je določila posebna lesna konferenca pri ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo, hkrati s cenami drugega lesa. Naglašujoč pri tem, da z njim komaj krije stroške sečnje in pretežno ročnega dela pri zbiranju in spravlilu hmeljev iz gozdov do nakladališča. Prevozne postavke so prav tako določene od kilometra in tone. Za razkladanje in čiščenje drogov je postavila zadruga sporazumno s sindikatом norme in s tem zaslužek. Zadruga ne išče pri tem poslu prav nobenega dobička, čeprav bi bila do neke mere upravičena. Kjer pa ni dobička, ni izkoriščevalca in ne more biti izkoriščena.

Kar se tiče cenejšega nakupa hmeljev od posestnikov gozdov je ta le navidezen ali pa neupravičen in mimo tega znatno omejen na redke posameznike. Navidezen

zato, ker hmeljar ne računa svojega dela, ne vožnje in ne čiščenja ter jemlje za končno ceno nakupno ceno kosmatih drogob ob cesti, kje na Kozjaku ali v Gornji Savinjski dolini. Zanj osebno je to nakupna cena, ni pa to dejanska cena osnaženih drogob. Drug hmeljar zamenja hmeljevke za jabolčnik po nekem dogovorjenem ključu in pride tako tudi navidezno ceneje do njih. Tretji pa morda celo izkoristi denarno stisko gozdnega posestnika, da iztisne iz njega ceneje blago, kar pa je nepravilno, ker temelji na izkoriščanju. Mimo vseh teh okoliščin pa je cenejša nabavka hmeljevke zelo omejena na najbližnjo okolico, kjer so gozdovi že zelo prečiščeni in močno razredčeni.

To bi bilo nekaj pojasnil v zadevi hmeljevke. Da pa ne bo kljub vsem tem dejstvom že kdo nergal, povemo še to, da pametni združniki že sedaj segajo po hmeljevkah in je bilo že več kot eno tretjino nabavk prodanih. Nabavka hmeljevke pa zadruzi spada pač tudi v novo združno skupnost. Kakor so nekoč kmetje sejali lan, ga trli v predivo, predli in tkali ter jemali krojača v »štero«, danes pa kupujejo zgotovljene konfekcijske izdelke, tako znači tudi združna nabavka hmeljevke lep korak naprej k boljšemu in naprednejšemu gospodarstvu.

O lastnostih našega hmelja

Če si hočemo biti na jasnem, kakšna naj bo kvaliteta hmelja, moramo najprej paziti, kakšne so zahteve pivovarjev. Poleg vode in ječmena ima surovina hmelj pri izdelavi piva svoj poseben pomen. Dognano je, da je tisto pivo najboljše, ki prenese največ hmelja, ne da bi utrpelo škodo na karakterju grenkosti. Iz tega sledi, da je za to potreben takšen hmelj, ki ne vnese v pivo neprijetne, temveč fino, zlahtno grenčico.

Izkustva so pokazala, da tej zahtevi najbolj ustreza zelena, ne prevelika kobula z mnogobrojnimi lističi, katera ima fino gostočlensko vretence, obilico svetlorumene lupulina in nevsiljivo prijetno aromo.

V vseh teh točkah povsem ustreza slovensko-štajerski hmelj pogojem za kvaliteto blago.

Slovenski hmelj je kaj dobro poznan pivovarniški in-

dustriji vsega sveta in je zelo cenjen zaradi svojih izrednih in visokih pivovariteljskih vrednot. Najboljši pivovaritelji vam bodo vedno ponavljali svojo staro izkušnjo: »Odličnih vrst piva ne morete variti brez dodatka slovenskega zlasti savinjskega hmelja«.

Zunanji način presoje kvalitete hmelja — takozvano bonitiranje — je danes pri večini pridelovalcev in trgovcev kakor pri pivovarjih na splošno merodajen. Poleg teh zunanjih znakov pa se pri naprednih pivovarjih vedno bolj uveljavlja zahteva po notranji vrednosti blaga, ki nam jo pokaže kemična analiza, katera zajame vse v poštevh prihajajoče lastnosti razen arome. Novejša opažanja pa kažejo, da so vprav zeleni kobulni deli (lističi, peclji in vretenca) tisti, ki dajejo, kakor čajni listi čaju, pivu aromo in prijeten okus.

Pivovarji vedno bolj upoštevajo kemično analizo pri ugotavljanju pivovarske vrednosti te ali one hmeljske provenience, posebno pa jemljejo v obzir še fizikalne lastnosti hmelja. Vse analize najrazličnejših poizkusnih zavodov sveta so dokazale, da je slovenski hmelj sorta z najboljšimi lastnostmi, ki se v pogledu pivovarske vrednosti ne le uspešno primerja z bilo katero zlahtno sorto na evropskem kontingentu, temveč jim celo prednjači.

Hmeljska snov, ki je posebno važna v pivovarniški industriji, so grenke smole. Čimveč teh grenkih smol ima hmelj, tem boljši je. Med temi smolami razlikujemo lahko topljive, ki dajejo pivu značilen grenek okus, in težko topljive, ki so brez vrednosti v pivovarstvu. Kvaliteta hmelja je torej odvisna od količine lahko topljivih smol. Pri teh pa spet razlikujemo učinkovitejši humulon in manjvreden lupulon. Čimveč humulona ima hmelj, tem učinkovitejši je. Hmelj z obilico humulona ima tudi najboljše pivovarske vrednosti. Grenčica in antiseptične lastnosti hmelja se računajo po količini lahkih smol in po razmerju med humulonom in lupulonom. Tudi fizikalne lastnosti slovenskega hmelja kažejo, da je to dejansko odlična sorta z najboljšimi kakovostmi. Kobule so srednje velike, čvrste s finim gostočlenskimi vretencem in zelo bogate lupulina. Aroma je krepka in prijetna. Barve je izrazito hmeljsko zelene, bolj kakor pri vseh ostalih zlahtnih vrstah. (Nadaljevanje sledi.)

Kako so učili kmetovati pred petimi rodovi

Nadaljevanje.

Govoreč v prvem delu od zemlje, kako ločimo med seboj razne njene vrste, pride pisec tudi do laporja, katerega važnost povdarja v posebnem poglavju. Danes se zdi to vprašanje popolnoma v pozabljenje potisnjeno po umetnih gnojilih. Vendar bi mogel marsikateri umni gospodar še tudi danes izboljšati svoje njive, na najcenejši način z laporjem, ki ga je po nekaterih krajih naše domovine prav v obilju. Pisec se je že takrat dobro zavedal težav, ki nastajajo pri poučevanju kmeta v kmetijstvu. »Leni inu tragljevi, kateri se raj per topli peči smerdijo — piše Ježenjak — se bodo meni posmehovali ino moj uk za norčijo deržali. Ali njim se pak tudi prav godi, da nikdar krajcerja v mošnji ne gleštajo, da za vsako dacijo jih pride gosposki hlapec cukati, de raztrgani pohajajo kakor berači, da oni, žene inu otroci suhi, lačni inu bleđi hodijo kakor merličiči.«

V zvezi z laporjem se spominjam, kako mi je pripovedoval kmečki sin Miha, najboljši hlapec, kar sem jih kdaj poznal, doma tam nekje nad Krškem. Ko sva

se pomenkovala o raznih umetnih gnojilih in njihovih učinkih, se je Miha namuznil: »Mi smo pa imeli najboljši del vinograda tisti, ki smo ga z zidanico pognojili.« »Z zidanico?« sem se zares začudil. Nikoli mu še ni padla takšna beseda iz ust, pa vendar nisem mogel verjeti tej njegovi čudni besedi. Ves vesel je bil Miha, da me je spravil v takšno zadrego, pa je pritrdil: »To se pravi, z zadnjo steno zidanice.« Še bolj sem se začudil, ko sem le videl, da misli zares zidano stavbo, ne pa kakšne domače kmečke besede, za katero se lahko skriva, kdo ve kaj. Pa mi je Miha pomagal iz zadrege: »Visok sneg je bil tisto zimo, pa je šibka zadnja stena pri zidanici popustila. Na pomlad je prišel zidar ter razkopal ruševine. Na moje vprašanje, kam bomo s to navlako, mi je dejal: »Kar lepo k trsom tjale zvozi kamenje. Ko se bo v prihodnji zimi razzebalo, bo to najboljši gnoj za trto.« Pameten mož je bil zidar, pa sem se ravnal po njegovih besedah in še danes, po desetih letih, se že od daleč loči tisti del vinograda, ki sem ga bil pognojil z zidanico. Vrh vinograda je bil iz samega laporja, pa so vzeli pri zidavi zidanice pač takšno gradivo, kakršno je bilo pri rokah.« »Zakaj pa niste še

v ostali vinograd navozili laporja,« sem ga vprašal, »ko ste vendar videli, kako koristna reč je to?« Miha se je počehljal za ušesom in ga je bilo zares sram, ko je odgovoril: »Nihče ni mislil na to. Pa smo zares kratke pameti,« je pristavil in se zamislil.

Vrnimo se k našemu mojstru Ježenjaku. O gnoju je takole zapel:

»Skerbi za obilni inu mastni gnoj,
boš ti nu tvoji gleštal v trebuhu loj.«

Prav dolgo se zamudi mojster Ježenjak pri setvi. Prav trdi: »Le neumni mislijo, sijati ni nobena (kunšt) umetnost.« Naravnost začudil pa sem se, ko sem prišel do poglavja naslovljenega: »Od namakanja semejskega zrna. Vsi modri, skrbni ino skušni gospodarji, ako so si lih pri mnogih kmetovskih delih naskriž, saj se pri temu strnejo, da kmet, kateri svoje seme poprej, da ga seje, namoči, več pridelava, kakor oni, kateri zrno suho seje, kakor ga iz kašte ali žitnice vzame. Da pak tudi vi, za katerih dodiček sem te bukve pisal, boste videli, kako in kaj za eno vižo se to godi, vam hočem povedati. Zgoraj ste slišali, da semenjsko zrno mora biti debelo, napeto inu težko. V takemu je veliko moke ino cima zdrava inu kadar cima v zemlji oživi, koreninice, katere so še v cimi obilno rejo najdejo, bolj močne postanejo inu kadar v zemljo pridejo, hitreje rastejo. Se tedaj vpraša, ali se zna skozi narurne reči pomagati, de cima v zrni še več reje dobi, da potem bolj črstvo ino lepši poganja, de večji klas ino boljši zrnje prinese? Vsi, kateri so si tega skusili, pravijo, da se trud ino delo obilno plača.« Prvi tak pripomoček je kopelj zrnja v godlji iz konjskih fig, drugi pa je že bolj umeten. Ježenjak priporoča namakati semenjsko zrnje v godlji, ki smo jo napravili iz saj od smolenk. »Saja ima veliko olja, da cimi dobro rejo, zato ona močne korenine inu široko zelj poganja.« Tretji pripomoček pa je namakanje semenjskega žita v soliterni raztopini. Prav zanimiva okolnost pri teh nasvetih pa je to, da, kakor vse kaže, pisec sam ni najbrž uporabljal teh svojih nasvetov. Kakor vemo danes, pa je treba pri vseh teh postopkih z umetnimi rastili prav natančnih navodil, katerih se mora vsak, kdor želi imeti uspeh, dobesedno držati. Pisec pa daje te nasvete prav kakor, da je to nekje slišal ali pa čital in mu ni ostalo dobro v spominu. Nazadnje pravi: »Je še več takih pripomočkov ali pomagavic za semenjsko zrno, pa so dražji ino umetnejši.« Zares škoda, da jih ni še več navedel, saj je v vseh treh navedenih v ozadju resnična izkušnja, kakor potrjujejo najnovejša znanstvena raziskavanja in izkušnje z domačim sredstvom fitodinom.

Mojster Ježenjak ni bil praznoveren, zato svari pri nauku o setvi: »Pri setvi, ljubi kmetje, veliko praznih ver imate. Vi gledate na nekake ore, tedne, dneve inu čase, vam je za vse to večji skrb, kakor za dobro setev. Eno seme sejete ob mladem mesecu, se ga ne upate sejati ob šepu. Drugo sejete ob šepu, pa ne ob starem. Vi zelo na svetnike pomnite, ter pravite, na ta dan je dobro to seme sejati, pa škodljivo, če bi kakšno drugo seme sejali. Kaj še ima svetnik ino naše delo na njivah, travnikih ino vrtih za eno zvezo? Ako bi že le potrebno bilo na vse to gledati, bi nas gotovo ljubi Bog, kateri nam hoče kruh dati, od tega kakor od drugih reči bil podučil. Bog pa nam ne ene črke ne reče, de bi bilo dobro ali škodljivo na dneve ali mesce per setvi gledati.« Na to citira Salomona: »Kdor na veter gleda, ta ne seje ino kdor oblake ogleduje, ta ne žanje. Zgodaj sej tvoje

seme ino v večer ne pusti svoje roke počivati (to je, kadar je čas ino vreme, ter hiti. Ježenjakova opomba), zakaj ti ne veš, katero bo bolj pognalo, to ali ono ino; če bo oboje skupaj, bo še boljše.« Iz zadnjega stavka je razvidno, da je Ježenjak napačno razumel Salomona, ker modrijan pravi, da je treba sejti seme zjutraj in zvečer, to se pravi, nekaj sedaj, nekaj pozneje, da bo eden ali drugi pridelik boljše uspeval. Danes ve kmetijska veda, da ni vseeno ali na primer seješ oves zgodaj spomladi ali pozneje. Pozna setev ovsda da obilno slame, zgodnja pa težko zrno. Tako je tudi pri drugih setvah.

Na dolgo in široko se razpiše Ježenjak o snetju, ali kakor on pravi, snetljivcu, njegovih vzrokih in borbi proti njemu. »Kakor od kužnega človeka vsa hiša, ja cela soseska zboli ino umrje, tako zna eno samo snetljivo zrno, posebno ta skriti snetljivec pšenico ene hiše, ja celega kraja spriditi ali spačiti.« Kot vzroke za snetljivca navaja prezgodnjo žetev, deževje ob žetvi, če se snopje na podu spoti in slaba shramba semenskega žita. »Močava, če ni vsa, je saj največji izvirek prihodnjega snetljivca, ker se on v žitu več po mokrih, kakor po suhih njivah najde. Možje, od katerih sem vam zgoraj pravil, so želeli zvedeti, od kod snetljivec pride. Ali ker mi ne moremo vsega z našimi očmi videti, so si take glaže ali špegle pripravili, kateri majhno reč veliko pred oči postavijo. Če bolho ali uš skozi taki glaž pogledaš, se bo tebi velika kakor ena svinja videla, če svinjo pogledaš, se ti bo večji kakor vol videla. S takim glažem so oni semenjsko zrno ogledovali in so videli, da po enih zrnih gobe rastejo. Z gobo obrašeno zrnje so oni na posebni kraj sejali in kadar se je pšenica v spomladi sklasovala, so samega snetljivca zagledali. Iz tega so oni po pameti sklenili, da snetljivec pride v prihodnjem leti iz zrnja, katero ali je bilo nezrelo požeto, ali v stavah inu kozolcah ni bilo dobro posušeno ali v skednjih mokro na kup djano ali dolgo ležalo, ali je zrno na mokrih krajih bilo hranjeno. Goba tam raste, kjer je močerno, močava je blizo vsaki reči škodljiva, razje železo inu jeklo, za koliko več more žlahtni cimi, moki inu kožici v semenjskem zrnu škodljiva biti.« Iz tega vidimo, da takratna znanost še ni bila dognala, da so trosi snetja vzrok snetljivca v žitu, ne pa gori naštetje okolnosti. Podobnih napačnih sklepov iz dejanjskih dognanj je vse polno tudi pri našem prostem kmetu. Zato je treba vsako na prvi pogled še tako brezmiselno žago ali trditev iz kmečkih ust vedno do kraja preizkusiti, ker po večini se skriva za njo zlata resnica tisočletnih opazovanj.

Med pripomočki proti snetljivcu je prav zanimiv prvi, ki se glasi: »Nikdar zrno letos pridelano zopet ne sej, temoč ono naj bo vsaj leto staro. S tem se za vselej ta bolezen odpravi. Kmetje ene vasi so po snetljivcu velike sirote postali, njim pak je en dober mož svetoval, zrje leto staro sejati, k velikem veselju so bili od snetljivca rešeni. Goba, od katere ste slišali, od zrna proč pade in ono ozdravi.« Tolmačenje mojstra Ježenjaka je napačno, veljalo bi pa poizkusiti, če je pripomoček sam na sebi ovaževanja vreden. Saj smo tudi mi slišali, da veliko kmetov staro pšenico seje.

Navedli smo nekaj mest iz prve slovenske strokovne knjige o kmetijstvu, da bi čitateljem pokazali vso veličino njenega pisca Ježenjaka in pa tudi, da bi ta ali oni našel v teh vrsticah koristen nauk zase ali za splošnost.

Konec.

Hmeljsko sušilnico 6×4 m ugodno proda »Vino«, drž. trg. podjetje, Celje, Zidanska 1.